1 №9.

№ 1 იანვარი 1, სამშაბათი 1891 იანვარი 1, სამშაბათი № 1

გაზეთი ღირს			
თთვე	მან. კ.	თთვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათ დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას გუკიაში, ავჭალის ქუჩა, თ. გარანცოვის ძველის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკის სახლებში. წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელიარიას სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი ორი კაპეიკი.

1877—1891 **მოგვილოცავს ახალი წელი!** 1877—1891

დღესასწაულების გამო შემდეგი ნომერი გამოვა პარასკევს, 4 იანვარს.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ

„КАВКАЗЪ“.

Въ 1891 году газета „Кавказъ“ будетъ выходить подъ прежнею редакціею и по прежней программѣ, ежедневно, не исключая и понедельниковъ

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

СЪ ПЕРЕСЫЛКОЮ:

Съ доставкою въ Тифлисѣ.		По Имперіи.		По почтовому союзу.	
На годъ	11 р. 50 к.	На годъ	13 р. — к.	На годъ	18 р. 40 к.
„ ½ года	6 „ — „	„ ½ года	7 „ — „	„ ½ года	10 „ — „
„ 3 мѣсяца	3 „ 50 „	„ 3 мѣсяца	4 „ — „	„ 3 мѣсяца	6 „ — „
„ 1 мѣсяцъ	1 „ 50 „	„ 1 мѣсяцъ	1 „ 75 „	„ 1 мѣсяцъ	2 „ — „

Подписка принимается исключительно въ конторѣ редакціи: Тифлисъ, до 1-го декабря—уголъ Барятинской и Головинскаго, домъ Ротинова, а съ 1-го декабря—въ новомъ помѣщеніи, Пушкинская улица, домъ А. Бабанасова.

Для иногородныхъ адресовать: Тифлисъ, въ редакцію газеты „Кавказъ“.

ОТЪ КОНТОРЫ.

Объявленія изъ Москвы, С.-петербурга, Царства Польскаго, Остзейскаго края и изъ-за границы принимаются исключительно въ Центральной конторѣ объявленій, бывшей Л. Метцль, въ Москвѣ, Мясницкая, домъ Спиридонова.

ორი სასახალწლო წარმოდგენა

სახალხო თეატრი

ოლგას ქუჩაზედ, სამგზავრო ფოსტის გვერდით, მებურნუთოვის მამულში.

სამშაბათს, 1 იანვარს,

ქართულ დრამატიულ დასის არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება:

დ ი ლ ი თ:	ს ა ღ ა მ ო თ ი
I	I
მოჩვენება დ. მესხი[illegible]	დილა ქორწილის შემდეგ ა. ყაზბეგისა (ბოჩხუზარიძისა)
II	II
«სცენები მიროვოი [illegible]» დავით სოსლანისა	ბუტაობა აკაკი წერეთლისა
III	III
სოლქმროების წინაღმდეგი დ. აწყურელისა	**ჯიბგირი** თხზ. აბრამოვისა
	IV
დასასრულ: ლეკური და ფშავ-ხევსური ხანჯლებით.	სცენებს რუსების, კახელების და იმერლების ცხოვრებიდამ წაიკითხავენ: ბ. ნემიერიძე, გამყრელიძე, ადამიძე.
დასაწყისი შუადღის 12 საათზედ.	დასაწყისი საღამოს 8 საათზედ.

მონაწილეობას მიიღებს მთელი დასი.

ადგილების ფასები დაკლებულია:

პარტერი: 1, 2, 3, 4—1 მან., 5, 6, 7, 8—80 კ., 9, 10, 11, 12—50 კ., 13, 14, 15, 16—40 კ., 17, 18—30 კ., დანარჩენი—25 კ. გალერია: 1, 2, 3, 4—10 კ. დანარჩენები 15 კაპ.

გამგე და რეჟისორი ა. ნემიერიძე.

ქართული თეატრი

სამშაბათს, 1 იანვარს,

ქართულის თეატრის არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება პირველად:

ბაგრატ IV

ისტორ. დრამა 4 მოქმედ. კ. მესხისა.

II

ადვოკატთან

ვოდევილი 1 მოქმედ. ვ. გუნიასი.

მოთამაშენი: ქ-ნი საფაროვისა, ავალიშვილისა, ჩერქეზიშვილისა, ტატიშვილისა; ბ-ნნი აბაშიძე, გუნია, სვიმონიძე, გედევანოვი, კანდელაკი, და სხვ.

დასასრულ

ლეკური

ითამაშებენ საუკეთესო მოცეკვარნი ანტრაქტებში დაუკრავს საზანდარი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია.

დასაწყისი 8 საათზე

გამოვიდა და დაურიგდათ ხელისმომწერლებს № 1 ჟურნალ „ჯეჯილისა“ 1891 წლისა შემდეგის შინაარსით: 1) ზამთარი, ლექსი ზეზვასი, 2) მელია-კუდიგრძელია, სახალწლო ამბავი, ვაჟა-ფშაველასი, 3) ოჯახის ბურჯი, ამბავი, ეკ. გაბაშვილისა, 4) მამალი და მელი, ლექსი აკაკისა, 5) იმერლის და ქართლელ ბავშვის შეხვედრა, ა. თ—სა, 6) ობოლი, ლექსი მღვიმელისა, 7) ცერის ტოლა თომა, ინგლისური ზღაპარი, 8) ნიკორას ჩივილი, ლექსი თ. რაზიკაშვილისა, 9) ზღაპარი აღმოსავლეთის და დასავლეთის ხელმწიფისა, 10) აბრამის ამბავი, ხალხური ლექსი, 11) პატარ პატარა სამეცნიერო წერილები, წერ. IV, ილიკოსი, 12) წმინდა იოანე ზედაძნელი, შ. გულისაშვილისა, 13) ეზოში, ე. ბაქრაძისა, 14) ყაზბეგა სტუმრად ბრამანდებსა, ფრანგულიდგან, 15) მეურმე და კამბეჩები, იგავი, ან-მანისა, 16) ყვავების გამჭრიახობა, მოკლე ამბავი, 17) უკვდავების სასმელი, მოკლე ამბავი, 18) ლახტი, თამაშობა, 19) ანდაზები, გამოცანები, რებუსი და სხვანი.

კვირას, იანვრის 6-ს, 1891 წ.

ტფილისის «კრუჟოკის» დარბაზში დანიშნულია

ბალი

ტფილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებლის სასარგებლოდ.

ბალი დაიწყება საღამოს 9 საათზედ.

ფასი ბილეთისა 2 მანათი.

ქალებს შეუძლიანთ გულ-ამოუჭრელის კაბებითაც მობრძანდნენ.

ბილეთები ისყიდება „კრუჟოკის“ შვეიცართან.

გამოვიდა და ისყიდება „წერა-კითხვის საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიაში:

სახალხო კალენდარი

ფასი 10 კაპ.

მისივე

საქართველოს დიდი კალენდარი

ფასი 40 კაპ.

ძველისა და ახალის წლის გამო

წავიდა და წაბნელდა უმადური და უგემური, უწყალო და ულმობელი ძველი წელიწადი, რომელმაც მთელს თავისს სიცოცხლეში იმდენი გვატირა და გვაკვნესა, რომ თვალები ცრემლებით დაგვიწვა და გული მწარის ნაღველით დაგვიდაგა. არა ერთი და ორი ქვეყნის ერთგული და გულ-შემატკივარი მოღვაწე მოგვტაცა, არა ერთი და ორი მარცხი გვაჩვენა ცხოვრებაში. გადაათვალიერეთ წარსულ წლის ჩვენის გაზეთის ნომრები და დარწმუნდებით, რომ ეს ასე იყო. თითქმის ყველა ნომერი ნეკროლოგითა და შავ-არშიანის განცხადებით არის გადაჭრელებული. თითქმის ყველა ნომერში მარცხის გამო არის ლაპარაკი და არა გამარჯვების შესახებ. თუმცა ასეთი იყო მკირ-ხსენებული ძველი წელიწადი, თუმცა ბევრი სასარგებლო და საჭირო მოღვაწე დაგვიმარხა თავის მეფობის დროს, თუმცა ბევრი მარცხი დაგვატეხა თავს, მაგრამ დროთა ვითარების ბრუნვას ვერც ის გადურჩა დაუმარცხებელი და დაუმარხავი. გუშინ უკანასკნელად ამოისუნთქა, უკანასკნელად შეიძრა, შეტოკდა და განუტევა სული.

დღეს ახალი წელიწადია და წარსულ მარცხთა და დასაკლისთა გამო ლაპარაკი უხერხულიცაა. ახალი წელიწადი ჯერ ნორჩია, უმანკოა და სრულიად უცოდველია ჩვენს წინაშე და აგრეთვე არც არა დანაშაული ჩვენ მიგვიძღვის მის წინაშე. ის ჩვენ გვიღიმის და გვიცინის, ჩვენ მას შევხარით და შევნატრით და სრულიადაც არა ვფიქრობთ, რომ ბევრი ამისთანა ახალი წელიწადი ჩაგვაბერდა და ჩაგვაძველდა ხელში და ჩვენ-კი ის დავრჩით, რაც ვიყავით, „არც ზნე გვიცვლია, არც ფერი“. მიზეზი ამისა ის იყო, რომ წარსული დავივიწყეთ, წარსულის შესაფერად არ დავუხვდით მომავალს. ჩვენ რომ ცოტა არ იყოს შეგვეძლოს დაფიქრება და დაკვირვება იმის შესახებ, რაც ჩვენს გარშემო ხდება, რასაკვირველია, ყოველთვის მარცხით არ გათავდებოდა ჩვენმიერ დაწყებული საქმე. მარცხმა გამარჯვებისათვის უნდა მოამზადოს ადამიანი. მაგრამ ჩვენთვის ეს უნარი არ მოუცია ღმერთს: ჩვენი საქმე მხოლოდ ისაა, რომ წყევა-კრულვით გავისტუმროთ ძველი წელიწადი და ლოცვა-კურთხევით მივეგებით ახალს. ჩვენ მხოლოდ ნაიდაგ ენაზე გვადგია კარგა ხანია ხმარებიდამ განსადევნი თქმულება „დროს მიჰყევიო“ და თუ ვინმემ ჩვენის უვარგისობისა და ქარაფშუტობის გამო ხმა ამოიღო, ყველას ამას მივახლით პირში, სრულიად დარწმუნებულნი და დაიმედებულნი, რომ მტკიცე და შეურყეველი საფუძველი გვთქვით.

ერთი ვიანგარიშოთ, რა გაგვიკეთა დროის მიყოლამ? ის, რომ დაგვაბერა და დაგვაუძლურა არა მარტო ხორციელად, როგორც რიგი და წესია, არამედ სულიერადაც და გონებრივადაც, როგორც არც რიგია და არც წესი. მერწმუნეთ, რომ დროის მიყოლით ვერც პასტერი და ვერც კოხი ვერ მოიპოვებდნენ უკვდავს სახელს. კარგი ის არის, როცა ადამიანი დროს ჰქმნის, თავის კაცურის კაცობით, ქველობითა და მამაცობით დროს ფერსა და

ფელეტონი

ახალწლის ღამეს

(ეტიუდი)

სანთლების ანთების დროს გიგოლას სახლის ტლანქმა ფიცრის კარებმა გულის გასაგმირავი ჭრიალი მოიღო და უეცრად ერთი ვაი-ვაგლახით ზღურბლს დაემგერა. სახლში ავადმყოფი გიგოლამ ამ ბრახუნზედ წამოიწია, უნდოდა წამომჯდარიყო, მაგრამ წელი ველარ აიტანა და ისევ ისე ბალიშზე მიესვენა.

— დედი, დედი!.. კარების ბრახუნთან ერთად დაიძახა ცხრა წლის ყმაწვილმა, რომელიც სიხარულით შემოვარდა სახლში. ყმაწვილი ჩქარა შედგა, რაკი დედის ხმა არსაიდგან მოესმა, თავი მოიფხანა და ცხვირპირი ჩამოუშვა; რაღაც უკმაყოფილება გამოიხატა იმის სახეზედ.

— დამაცალოს იმ შავ-ქალამა!.. წაიბუტბუტა ყმაწვილმა.

— რა [illegible] ა ვერ გაალებ, შვილო, კარებს, რომ ეგრე არ დაარახუნო? მიმქრალის ხმით უთხრა გიგოლამ თავისს შვილს.

— მე ვაყურებინებ იმას!.. კიდევ წაიბუტბუტა ყმაწვილმა.

— შავ-ქალამ რაღა დაგიშავა, რო ემუქრები.

— ისა, რო მამატყუილა!

— ეჰ!.. რა მოგატყუილა, რატომ... სწორედ... არ მეტყვი?! სვენებ-სვენებით ძლივს დაეკითხა გიგოლა.

— იმათ ბოსელში ბიჭები ვიყავით და ვთამაშობდით, ის შამოვიდა და მითხრა: „აქ რას აკეთებ, დედაშენმა თაფლი იყიდაო!..“

— მერე ე მაგაზე ემუქრები?!.. ეჰ!.. ამოიოხრა გიგოლამ და გადაბრუნდა.

— შვილო შაქრო, კარები მიხურე, თორემ ძალიან ცივა.

შაქრო კარების მისახურად მაქრიალდა, მაგრამ ამ დროს მაგდანას ხმა შემოისმა: „აბა თუ მოერევი, ჩემო დათა, შინ შემოიტანე“.

ჰგერ დედაჩემიც მოდის!.. წამოიძახა შაქრომ და საჩქაროდ გარედ გავარდა.

— რა კაი სახალწლო კუნძია, ეს დალოცვილი!.. ღმერთმანი, ისე დაგუგუნდება რო... სთქვა დათამ და თანაც რამდენჯერმე ფეხი წაჰკრა თოვლიანს კუნძს. მერე დაილუნა, უნდოდა აეწია, მაგრამ წელი ვერ აიმართა.

— მაიცა, შენ გენაცვალე, წელი არ იტკინო, ორივემ ავწიოთ! აჰა, დამიჭი ე ჯამი! თაფლით სავსე ჯამი საჩქაროდ მიაჩეჩა შაქროს და დათას მიეშველა.

დათამ და მაგდანამ ასწიეს კუნძი და ორივე წელში მოდრეკილები და თავი-თავს მიბჯენილები სახლის კარებისკენ მიბარბაცებდნენ. შაქრო იმათ უკან მისდევდა და სიხარულით დასცქეროდა თაფლით სავსე ჯამს. გულმა აღარ მოუთმინა, ჩაჰყო თითი თაფლში და პირისკენ გააქანა. ღიმილით გააწლაპუნა ტუჩები, ჩაილოკა თითი და ისევ გაიმეორა. ვიდრე მაგდანა და დათა სახლში შევიდოდნენ, იმან რამდენჯერმე მოასწრო თითის ჩაყოფა და გალოკვა.

— მადლობელი, ჩემო დათა! უთხრა მაგდანამ, როცა კუნძი გაასწორეს.

— გიგოლა როგორ-ღა არის? ჰკითხა დათამ.

— შენი მტერი და დუშმანი იყოს ისე, როგორც გიგოლაა! გულ-ამოსკვნით უპასუხა მაგდანამ: ეს სამი დღეა წამოჯდომას ველარ ახერხებს. გულს ძალიან იტკიებს.

— ღმერთი მოწყალეა, კარგად გახდება! ანუგეშა დათამ.

— დათა, შენა ხარ, ბიჭო?!. ოხ, დედავ!.. ერთხელ რატომ მაინც არ შამოხვალ, ბიჭო!.. შამოსვლაზე ხომ ბაჟს არ გადაგახდევინებენ.

— განა არ შამოვიდოდი, მაგრამ, ეს ოხერი დრო ხელთ ვერ ჩავიგდე.

— ეჰ!.. გული, გული!.. ბიჭო, იქნება დედაშენმა იცოდეს რამე, აბა ერთი ჰკითხე, შენი ჭირიმე, თორემ ლამის არის მოვკვდე... რა ვიცი, იქნება იმისი ხელი წამლად მექცეს და მოვრჩე...

— თუკი იცის რამე, საოდიოდ და შაინახამს თავის ცოდნას! ამაღამვე ვეტყვი.

— თუ მოვრჩი, ღმერთმანი, იმის სიკეთეს გადვიხდი...

— ჰო, ჩემო დათა, არ დაგავიწყდეს, შეეხვეწა მაგდანა: ჩვენებიანთ ბაბალეს დავეკითხე და იმან არაყი მასწავლა: „უთუოდ მჭვალი ედგებაო და არაყი ძალიან არგებსო.“ გუშინწინ დავალევინე და უფრო უარესად გახდა. მას აქეთ ნახველს სისხლი ამოსდის, უკანასკნელი სიტყვები მაგდანამ ყურში წასჩურჩულა დათას.

— არ დავივიწყებ, ჩემმა მზემ!.. ღამე მშვიდობისათ!

— მშვიდობა მოგცეს ღმერთმა, გიგოლამ და მაგდანამ ერთად მიაძახეს მიმავალს დათას.

— ხვალ მოდი, დათა! უთხრა მაგდანამ, როცა ის კარებთან მივიდა.

— მოვალ, თუ გოზინაყს მაჭმევ!

— მაშ უგოზინაყოდ როგორ იქნება!

შაქრომ ამ დროთი ისარგებლა. სანამ ესენი ლაპარაკობდნენ, ეს თაფლს შეექცეოდა. შაქრო თაფლის ჭამაში ისე იყო გართული, რომ დათას წასვლა ვერ გაიგო და, როცა მაგდანა-

იერს აძლევს. კარგი ისაა, როცა ასეთი კაცები გამრავლდებიან ქვეყნად და ახალს დროს, ახალს ეპოქას შექმნიან კაცობრიობის ცხოვრებაში. თორემ ის რადას გვგავნება, როცა დრო შექმნის ადამიანს, როცა დრო თავისს გავლენას იქონიებს ადამიანზე, როცა დრო შეიქნება ადამიანის მბრძანებელი და ხელმძღვანელი! ასეთის ვითარებით გარემოცული, ასეთის რწმენით აღჭურვილი ადამიანი მალე შეიძლება გამოეთხოვოს ადამიანობას და სრულიად გაგარეულდეს და განადირდეს, რადგანაც დრო ნიადაგ სიცრუეს, ყოველთვის გაქნილობასა და ცუღლუტობას გვაჩვევს, თვალთ-მაქცობას ითხოვს, მუდამ იმას ჩაგვჩიჩინებს, რომ სხვათა ჭირის გამო ლხინი გამართეო, სხვათა უბედურებაზე საკუთარი ბედნიერება ააგეო, სხვათა სიკვდილით საკუთარი სიცოცხლე გაიხანგრძლივეო. ასეთი საშიში შედეგი აქვს დროის მიყოლას და რადგანაც დღეს ბედნიერი დღეა, ვინატროთ და ვისურვოთ, ჩვენ თითონ შევქმნას დრო ჩვენის საკუთარის მხნეობითა და გამრჯელობით და შევქმნას ისეთი დრო, რომელიც ჩვენს საჭიროებას შეეფერება, რომელიც ჩვენს საერთო წყლულს ეწამლება და ჩვენს საერთო გულის ტკივილსა და სულის ტკივილს მალამოდ დაედება. ხოლო შორს ჩვენგან ის ფიქრი და აზრი, რომ დრომ თავის თავად, ჩვენდა ხელ-გაუნძრევლად, რამე მოგვიტანოს და რაიმე ხეირი დაგვაყაროს!

დათიკო ვერმიცანაშვილი

საახალწლოდ

თქვენი სიცოცხლე მაცოცხლებს,
ახლებო, განაცვლენითა;
სიცოცხლე მიათკეცდება
თქვენის სიკეთის სმენითა.
აკეთეთ რაც-კი შაიძლოთ
თავით, გულით და ხელითა,
რომ შვილთ გვიკურთხონ საფლავი,
არ მოგვიგონონ წყევლითა.
ოფლმა დაღვრილმა მიწაზე
ამოაცენოს იანი,
განოყიერდეს ოფლითა
მიწა მწირი და კლდიანი,
გადაიაროს ნისლებმა,
დღე გამოვიდეს მზიანი
და აღაღანდეს მინდორი
ოფლით მორწყული, ცვრიანი.
მკალი განედლდეს გამხმარი,
ფერფლი აღუღდეს გრძნობითა,
მკვდარნი ხარობენ საფლავში
კარგის შვილების ყოლითა.
მივინძრ-მოვინძრეთ... რას ვარგებთ
უქმად ტახტებზე წოლითა!
ბედს გვედავ, როგორც მზის სხივსა,
გადმოშუქებულს გორითა,
ვამაყობ, მაღალს ღმერთს ვფიცავ,
გამოსადეგის სწორითა.
ჩემს გულში სანთლად ანთიხართ,
გზა მინათდება თქვენითა,
ჯავშანს ჩაიცვამს ოცნება,
გავალმასდები ენითა.

**

ქართველო ქალო,
ხმელეთის თვალო,
ცხოვრების ძალო,
არ გაგვწყალო!
შენა ხარ ჩემი,
ვით ზღვაზე გემი—
ღელვა-შფოთვის დროს
მშრალზე გამტანი.
შენ განაცვალე,
რისთვის გამცვალე?
გულს შუბი დამეც
ძნელ-ასატანი...
წარსულს მიჰხედე,
წინ დაიხედე,
გვიშველე, მოდი,
გვითხარი ბანი.

**

რად არ იმღერი ნეტარა,
ბიძავ, გუნება-მძიმეო,
ახლებსაც მოგვაწყენება,
თუ შენც არ მაიღხინეო.

**

აქამდი არსად სჩანდი,
გული თუ გქონდა კაჟადა,
ლამის რომ სამოცის წლისა
გაჰხდე ოცის წლის კაჟადა
და სიყვარულის ტრაპეზსა
დრამები სთხოვო ბაჟადა.

**

კარგის შვილების ყოლისა
ყველას მოგვცეს მადაო!
სისხლით ჩვენი ხარ, სულით კი
სხვას მიეკედლე რადაო?..
ჩვენთან შავი ულელში,
საით მირბიხარ, სადაო?

**

დაწესდა სხვა-და-სხვა გვარი
„უპრავლენია", ბანკია,
მაშინ მიყვარან ისინი,
თუ არ დაგვაძვეს ხარკია,
თუ არ აგვკიდეს ზურგზედა
წლის მომწყვეტი ბარგია.
სულ თავისაკენ რად ითლი,
ცოტაც ქვეყანას არგია,
რო თამამად გსთქვა მაშინა:
„არ მეწყინება, კარგია!"

**

ბევრნი სთლავენ მიწასა,
თომა, პეტრე და ნინია,—
კარგსა ჰსმენ, ყველსა სჭამენ,
მათ სახლში მუდამ ლხინია,
ბზესა სჩაგრავენ, უფროსს-კი
ფეხს ჰლოკვენ, როგორც ფინია.
ჩაჰწნილებით გოგრაში
დაობებული ტვინია,
მომიკვდეს იმათი თავი,
იმათი გულის ყინია!

**

კარგი ხარ, ქება არ გინდა,
მალამო ჩვენის წყლულისა,
ღმერთსა გსთხოვ სამარემდისა
შეგრჩეს სიმტკიცე სულისა.

**

მწვავრი მისდევს კურდღელსა,
ქორი იტაცებს ქათამსა...
ერთის სიდილით ვიყიდი
შენს ცრუ-მენტელა კალამსა.

**

ვინ არ შეაქებს ბულბულსა,
ვინ არ დასტენავს ვარდსაო!
ჩხარ-კედლობით იქარვებ
გულზე მოწოლილს დარდსაო!..

**

მთაში მოსული ყვავილო,
გამოსროლილო ბარადა,
მახსოვხარ პირ-მოღიმარი
და მეხსომები მარადა.

**

მაისის წვიმავ, მიყვარხარ
იაზე დანადინარი...
ჩუმად გატირებს კაჟკაცსა,
ჯავრი გულს გადამდინარი.
მინდა რომ გამოვხლევიძა
შენი კალამი მმინარი.

**

ნეტავი სულ იცინოდე
და არ მეჩვენო მტირალი...
რად არ გებრალვი კაჟკაცი,
შენს პირში შემომზირალი...

**

მინდა რომ გაქო, მაგრამა
ენა არ მომდევს, ტიალი.
შენგან სიკეთეს ველოდდით,
მაგრამ მოგვეცი ზიანი.
ტვინი გაქვს მსამ-მორეული,
თუმც-კი ბიჭი ხარ ფხიანი.

**

ღმერთმა უშველოს კაკოსა,
დაუდეს ნაცარი ქქოსა.

**

ღმერთმა უშველოს კანოსა,
რომ თავი მოიფხანოსა.

**

ღმერთმა აცოცხლოს ენაო,
მაყურებლების სმენაო.

**

ახალო წელო,
ფიქრებით მწველო,
გთხოვ, რომ ცხოვრება
არ გაგვიძნელო.
მოგვშორდი, შხამო,
მოგვშორდი, გველო!
ახალო წელო,
ფიქრებით მწველო,
შენი სიკეთე თუმცა-კი მჯერა,
ყური დამიგდე, რასა გთხოვ ჟღერა:
ვინაც არ იცის,
ასწავლე წერა;
მე ჟკვთესის
ჭანგების მღერა,—
მასწავლე, თორემ
დავღლოცავ ვერა.
გვაცოცხლე თავი,
გვიკურთხე მკლავი,
გვაშორე საქმე
ბილწი და შავი...
და მოგვეც ყველას
პირი და ზავი.
თუ არ მასმინო
მოგიკვდეს თა[illegible]

ჟაკა

საახალწლო ფიქრები

ჩემთვის ფანჯარასთან ვიჯექ იდაყვზე დაყრდნობილი. ხვალ ახალი წელია-მეთქი, ვფიქრობდი. დიაღ, ვფიქრობდი, როგორც ყველა კაცი იფიქრებს ხოლმე. ამ დროს არა მგონია ისეთი კაცი იყოს, რომ თუ ერთის მხრით უხარიან ახალის წლის მოსვლა, როგორც ახალი რამ, იმ რუსულის ანდაზისა არ იყოს: „тамъ хорошо, гдѣ насъ нѣтъ", მაგრამ ამავე დროს სწუხს კიდეც, თუმცა ეს წუხილი შეიძლება რომ გამორკვეული არც-კი იყოს იმისს გულში, — სწუხს, ერთი წელი დააკლდა ჩემს სიცოცხლესაო. მეც, როგორც ცოდვილი შვილი ცოდვილის ქვეყნისა, ვფიქრობდი და მენანებოდა ერთის წლის დაკლება ჩემის სიცოცხლისათვის, მაგრამ მაინც კიდევ ვფიქრობდი. რასა ვფიქრობდი? მოვიგონე ჩემი წარსული, სიბავშვიდამ დაწყებული აქამომდე, მოვიგონე და ვიანგარიშე, როგორც სოვდაგარი იანგარიშებს ხოლმე წლიურს შემოსავალ-გასავალს. (მართლა, ვაჭრებიც ხომ ამ დროს ანგარიშობენ, რა იზარალეს და რა მოიგეს). ვიფიქრე, მოვიგონე ყველა ჩემი ნაცნობი, ჩემი ავი და კარგი საქმე, მოვიგონე მკვდარი და ცოცხალი, მოვიგონე, რა ვისწავლე და სად. წარსულში ჩემი შესახებ ბევრი საწყენი მომაგონდა, ბ[illegible] სამწუხარო და გული დამისვენდა: [illegible] ვე კეთილისაა-მეთქი, [illegible] როგორც საზოგადოდ ხდება, მომაგონდა ჩემს შემდეგ, — რა ექნათ, ნათქვამია: „ჯერ თავო და თავო, მერე ცოლო და შვილოვო", მომაგონდა საზოგადოება და საზოგადო საქმე. ჩემი ფიქრი იქიდამ დავიწყე: როცა ჩემი თავი ვიცან და შევიგნე, რომ მეც საზოგადოებას, ქვეყანას ვეკუთვნოდი და მისი ლხინი ლხინად მიმაჩნდა, ჭირი-ჭირად; მომაგონდა ამასთანავე ჩემი ოცნებიანი, მაშინდელი ცხოვრება, გადავიშალე თვალს წინ; წარმოვიდგინე გლეხი, თავადი, მასწავლებელი [illegible] დელი [illegible] შევადარე ეხლანდელს.

რასა ვხედავ? იქნება თქვენ პესსიმისტი ბრძანდებით, არ დაიჯეროთ, მაგრამ დიდი განსხვავება ვნახე. ვნახე, რომ წინ მივდივართ, ამას ქვანიც-კი ჰღაღადებენ, თანდათან ჩვენი ცხოვრება ფერს იცვლის, უკეთესდება. სადაც ერთი სკოლა იყო, იქ ათს სკოლასა ვხედავთ, სადაც ერთი სწავლობდა, იქ ეხლა ასი სწავლობს, სწავლაც უკეთესის მეთოდით, უკეთესის ხერხით სწარმოებს, — თვითონ მასწა-

---

ნამ თვალი შეასწრო და დაუყვირა, ისე შეკრთა, რომ თითი პირში დარჩა და კინაღამ ხელიდგან ჯამი არ გავარდა. ისე იდგა გაშტერებული, ვიდრე მაგდანამ ჯამი არ წაჰგლიჯა და კარების მისახურავად არ გაგზავნა.

— ადამიანო, დაიძახა გიგოლამ: ხვალისთვის არას ამზადებ?.. ბედნიერი დღეა... ან მტერი მოვა, ან მოკეთე, ყველას დახვედრა უნდა...

— ღვთის მოწყალება რაცა გვაქვს, ყველას მოვამზადებ. ქათამს ეხლა მოვხარშავ, გოზინაყსაც გავაკეთებ და სხვა რაღა მოვამზადო. პური კიდევ დღეს გამოვაცხე. ამ ლაპარაკში მაგდანამ აანთო თუნუქის ლამპარი, რომელმაც ბუნდს სინათლესთან ერთად სახლი ცუდის სუნითა და ბოლით აავსო.

მაგდანამ გააჩაღა [illegible] საახალწლო კუნძმა ტკბილად დაიწყო გუ[illegible]. კუნძის გვერდით ქვაბი შემოსდგა, [illegible] რომელშიაც [illegible] მოიტანა ნიგოზი და [illegible]ჩევა. შაქროც დედას მოუჯდა [illegible]დით და იმანაც რჩევა დაუწყო, [illegible]ა იმდენს არ არჩევდა, რამდენ[illegible]სჭამდა.

— [illegible]იდი, ხვალ ახალ-წელიწადია? ჰკითხა შაქრომ: განა დიდ ჩურჩხელებს მომცემ!.. რა კარგია ჩურჩხელა!.. ისეთი ძალიან მიყვარს ჩურჩხელა, ისეთი, ისეთი, რომ არ ვიცი როგორ!..

მაგდანა-კი რაღასაც ჰფიქრობდა და შაქროს ლაპარაკი არ ესმოდა.

— დედი, დაიწყო კიდევ შაქრომ და თან დიდი ლებანი პირისკენ გააქანა, ხვალ ჩვენებიანთას წავალ და ისინი კამფეტს მომცემენ.

— წადი, შვილო, ტაფა მომიტანე.

შაქრომ სიჩქაროდ მოარბენინა ტაფა. მაგდანამ ჩაასხა შიგ თაფლი და ცეცხლზე შემოდგა, მერე ნიგოზს წვრილად დაუწყო ჭრა. შაქროც შესცქეროდა დედას ხელებში და რაღასაც ელაპარაკებოდა, რომლის სიტყვები მაგდანას სრულიად არ ესმოდა.

მაგდანი ამ დროს სხვა ფიქრებში იყო გართული. ის ჰფიქრობდა თავისს ავადმყოფს ქმარზედ. ეს ორი დღეა, რაც გიგოლას პირიდგან სისხლი ამოსდის და აი ეს აფიქრებს მაგდანას. „ვაი თუ აღარ მორჩეს და..." მალმალ გაურბენს ხოლმე ეს ფიქრი თავში და სულ ერთიანად შეარყევს. უნდა მოიშოროს თავიდგან ეს მწარე ფიქრი, მაგრამ, იმის დაუკითხავად აეშლება ხოლმე. მალ-მალ წარმოიდგენს თავისს თავს ქვრივად, შაქროს კიდევ ობლად, ყველასაგან დაბრიყვებულად, და ეს ხომ ჩაჰფუფქავს ხოლმე და აადუღებს; თვალიდგან ნაკადულსავით გადმოჰხეთქს ხოლმე ცრემლი. ეხლაც ერთი წყვილი ცრემლი გადმოვარდა მაგდანას და დაჭრილს ნიგოზში ჩავარდა; პირველ წყვილს მეორე მოსდევდა, მაგრამ მოწმენდა მოასწრო. მაგდანას არ უნდოდა თავისი ცრემლი შაქროსთვის დაენახვებინა. ბედნიერმა დღემაც ვერ მოაშორა მაგდანას ცრემლი. იმას ეხლა არაფრის მომზადება არ უნდოდა, ყველაფერს უგულოდ ეკიდებოდა, ყველა ეს სიხარულისთვის, სიამოვნებისთვის მზადდებოდა, მაგრამ იქ სიამოვნებას ადგილი არა აქვს, სადაც მწუხარება ჰსუფევს, სადაც, შავს ყორანსავით, მწარე ფიქრები დასჩხავიან. როცა კაცის გულში ნამდვილი მწუხარებაა, მაშინ იმას ვერა ასიამოვნებს-რა...

მაგდანასაც ბედნიერის დღისთვის მზადება უფრო უცხოველებდა შავს ფიქრებს, უფრო ფრთებს ასხავდა. უეცრად წარმოუდგა გიგოლა კუბოში, თავისი თავი კიდევ კუბოს თავით შავებში, თმა-გაწეწილი და ლოყებ-დაკაწრული მჯდომი. ამას ვეღარ გაუძლო, დაანება ხელი დანას, სიჩქაროდ პირჯვარი გადიწერა და წამოიძახა: „ღმერთო, მაშორე!.. ღმერთო, შენ დამიფარე!"

— დედი, დედი, თაფლი გადმოვა!.. შესძახა ამ დროს შაქრომ და ტაფას წასწვდა.

შაქროს სიტყვებმა მაგდანა გამოაფხიზლა. სიჩქაროდ გადმოიღო ცეცხლიდგან ტაფა და კოვზით რამდენჯერმე აუქარა. შემდეგ წვრილად დაჭრილი ნიგოზი ტაფაში ჩაჰყარა და ისევ ცეცხლზე შემოდგა. მაგდანა ისევ თავისს შავს ფიქრს მიეცა. შაქრო-კი მოუთმენლად უცქეროდა ადუღებულს თაფლში არეულს ნიგოზს. ის მალმალე წაეტანებოდა ამოსაღებად, მაგრამ მაგდანი თვალს შეასწრობდა და დაუშლიდა.

— მოიცადე, შვილო, თორემ ხელებს სულ ერთიანად დაიფუფქავ.

შაქრო მაინც არ უჯერებდა თავისს დედას.

მაგდანამ თავი ძირს ჩაჰკიდა. შაქრომ იფიქრა: „ახლა-კი ვეღარ დამინახავსო", და თითი ტაფაში ჩაატაკა.

საცოდავმა არ იცოდა რა ექნა! დამწვარი თითი მაშინვე პირისკენ გააქანა, ეგონა, დამიტკბებაო, მაგრამ თითზე მიკრულმა ცხელმა თაფლმა ტუჩები და ენა დაუდაღა. ეხლა-კი ვეღარ გაუძლო სიმწვავეს, შეჰყვირა და თვალებიდგან ცრემლები ღაპაღუპით გადმოსცვივოდა.

— რა მოგივიდათ, რა ამბავია?!. კვნესით იკითხა გიგოლამ.

— რა მოგვივიდა ამასა და ამის თავს, კარგი რამ ეს არის! წუწკი კატასავით, სადაც არა მგონია, თითს წაჰყოფს, უპასუხა მაგდანამ და თანაც თითს უწმენდდა შაქროს.

შაქრო ჰგრძნობდა, რომ დამნაშავე თითონვე იყო, და ამისთვის ჩქარა დაჩუმდა, თუმცა თითი და ტუჩები ძალიან აწუხებდა.

— მოდი ჩემთან, შვილო! დაუძახა გიგოლამ. რაღას მოსჯდომიხარ და არ დაიძინებ, დილაზე ადრე უნდა ადგე... ჩვენი მეკვლე შენ იქნები.

შაქროს არ ეძინებოდა, მაგრამ რას იზამდა, ხმის ამოუღებლივ წავიდა მამისკენ და გვერდით მიუწვა. შაქრო ხანდახან ლოგინიდგან [illegible]ადაჰხედავდა ბუხარს და ისევ მი[illegible]ლოს მოეწყინა ისე შორ[illegible]ე-

ელიბელიც სხვა ჯურისაა, რაღაც ფიქრი აქვს სხვა, გარდა ჯამაგირის მიღებისა. მაშინ მღვდლები „უფალო შემიწყალეს“ ძლივს ახერხებდნენ და ეხლა დიაკვნებიც-კი იწერავენ წიგნებს და გაზეთებს; თითონ გლეხმაც ფერი იცვალა, გათამამდა, გამხნევდა, ჰსჯის თავისს ავსა და კარგს, „მიზეზს“ დაუწყო ძებნა. მაშინდელს ტფილისიდამ ოცს ვერსზე მდებარე სოფლის გლეხს ტფილისში ჩამოსვლა ისე ესიკვდილებოდა და ეძნელებოდა, რომ ჩვენ ამერიკაში წასვლა არ გაგვიძნელდება ისე, რასაკვირველია. ეხლა-კი ამ გლეხმა მთელი ქალაქი ფეხ-ქვეშ ამოიღო: აქა ნახა ერთი საქმე, იქ სხვა; აქ ერთი ამბავი გაიგონა, იქ მეორე და დაფიქრდა,—ფიქრი ერისა, ჩაფიქრება ხალხისა დიდი ძალაა.

დიპ-ჩაჩოხლერტილი და დაფუკული ლუარსაბიც დაფიქრდა, დაფაცურდა, თითქოს იმის სარჩოს და სახლ-კარს ცეცხლი წაეკიდა. მართლაც რომ წაეკიდა და მარტო ხელის თბობა ამ ცეცხლზე რა ხეირს მისცემდა ლუარსაბს,—ისიც გამხნევდა, ძალა მოიკრიბა, თუმცა-კი წინა-პირველად გაშტერდა. დღეს ისიც შეეჩვია და ეჩვევა იმ ფიქრს, რომ

თუ თვითონ არ გაისარჯა
და არ გაშიმა გუთანი,
მოარჩება იმისი საქმე,
ზურგზე დაუდგმის კურტანი.

ამ ფიქრმა გარჯისამ, სწავლისამ ფეხი მოიკიდა; დღესავით აშკარაა, ამას ვერავინ ვერ უარ-ჰყოფს და, თუ მეტის-მეტად ცუდი ამინდი არ დაუდგა [illegible] ბალღიერდება, [illegible] მოისხამს, [illegible] თუმცა [illegible], მაგრამ იმიტომ-კი არა, რომ [illegible] ეთ, დავიკრიფოთ ხელი, ბევრი გაგვიკეთებია [illegible] რადგან საჭიროა შრომა და გარჯაო, არა, როცა მშრომელი ჰხედავს ნაყოფს, მაშინ იგი უფრო მხნევდება, ძალ-ღონე ემატება. უფრო უბედური ის კაცია, ვისაც არაფერი თავისის შრომისა არა რჩება და მისი ნაშრომ-ნაღვაწი ყვავსა და ყორანს გააქვს...

სწორედ ამ ფიქრში ვიყავი, რომ მხარში ხელი მომხვდა. თავზე წამომდგომოდა ჩემი მეგობარი ნიორაძე, სულთა-მხუთავესავით დამჩერებოდა, ჩამოეკოხა ცხვირზე პენსნე, შუბლი შაეჭმუხნა.

— რას დაფიქრებულხარ, ბიჭო, ქვეყნის ცოდვას ანგარიშს შენ ხომ არა გთხოვენ? ადეგ, გამოდი, გარედ გამოიხედე, რა ამბავია და! მითხრა იმან და გაიხსნა შუბლი.

— რა ამბავია მეთქი.

— დიდი ამბავია. ამ ტლაპოში, ამ სიცივეში, უნდა ნახო ხალხი—კაცი, დედაკაცი რა ამბავში არიან. გოდრებით მიაქვთ კაკალი და თაფლი ხომ ბოჭკებით... გამოიღვიძე, ხვალ, ახალი წელია, უნდა მომილოცო, ერთი ქართულად დროება გავატაროთ. სირაჯებსაც-კი გამოუფენიათ გასასყიდად ხილეულობა.

— ეს ჩვეულება საიდამ, როგორ არის შემოღებული-მეთქი.

— ახალს წელს ტკბილეულობის ჭამა, ჩემო კარგო, ადვილი ასახსნელია. ნიორაძეს მაინც უყვარს განყენებულს საგნებზე მსჯელობა და მიზეზთა მიზეზის მოდება. იმან მიიღო ფილოსოფოსის სახის გამომეტყველება და დაიწყო: შენ ხომ კარგად იცი, კაცობრიობამ რამდენი ვაი-ვაგლახი გამოიარა; ისიც ხომ იცი, რომ ველურებს რაც ჩვეულება აქვთ; მტერს როცა მოჰკლავს ველური, თვალს ამოარიდებს და შესჭამს, თვალს უფრო კარგად გავაჭრეინებ, მტრის თვალების მხედველობა ჩემს თვალებს მიემატებაო; ამოსჭრის გულსაც რომ, უფრო გულადი გავხდებიო. ვაჟკაცობის ადგილი გულია და, მაშასადამე, მტრის გულის სიმამაცეც ჩემს გულს დაერთვის, დაემატებაო. ახალ წლის ტკბილეულით დახვედრა იმ ჩვეულებასა ჰგავს. წარსულის წლებით გამწარებული კაცობრიობა მომავალს წლის უბედურების ასაცდენად ტკბილეულით უხვდება: წლის პირველს დღეს ნაჭამი სიტკბო, გაატკბობს ყოველთა დღეთა მომავალის წლისასასაო... ატყუებს რაღა, ატყუებს კაცობრიობა ამითს თავის თავს. აქედამვე წარმოსდგა „დაკვებება“.

— სწორედ მეც იმიტომ ვფიქრობ, ჩემო ნიორაძე, რომ ეგებ ფიქრი დამეკვებოს, ფიქრი, მაგარი ფიქრი, რომ თავსა და გონებას ჭახა-ჭუხი გაჰქონდეს-მეთქი.

— ჰო, ჰო, ჰო, შენი ჭირიმე ბიჭო! ხა, ხა, ხა, ხააა! იცინოდა ამ სიტყვებზე ნიორაძე...

— სწორე გითხრა, მე კიდეც მეწყინა, რომ ფიქრი და ტკბილი ოცნება შემიშალე. გინდა რომ ლაყბობა, ყბედობა დამეკვებოს ცოცხალის ფიქრის და ცხოველის გრძნობის მაგიერი?!

— თუ გეწყინა, შე კაი კაცო, წაველ, ჯანი და სული წავსულვარ, იფიქრე რა! სთქვა ნიორაძემ და გავიდა გარედ: ხვალ მაინც გოზინაყზე უნდა გეწვიო, რაც უნდა ღრმა ფიქრებში იყო გართულიო, შემოსძახა სარკმლიდამ, თორე იცოდე ფიქრსაც დაგავიწყებ და ჯანსაც გაგაგდებინებ.

მე ახატლელს თათარსავით თავი დავუქნიე: ბაშ-უსტა!

დარბაზად თუ მოვიდა მეთქი, ვსთქვი ჩემთვის, რომ ეგრე მალე დამანებობს თავს, მაგრამ თან ისიც ვიფიქრე: განა ნიორაძემ არ იცის, რომ მე არ მედარბაზება,... ალბად რომ მეც თავის რჯულზე უნდა მომაქციოს, მეც უნდა მასწავლოს სასაზოგადოებო ეტიკეტი, რომ გახდეს ღირსი მეგობარი ღირსის მეგობრისა, ანუ, უკეთ რომ ვსთქვათ, მე გამხადოს ღირსი თავის „გავიზიტიანებულის გოგრისა“.

ფიქრების ნახტომი შემეშალა და დავიწყე ფიქრი ნიორაძეზე: მოვიგონე წარსული ჩვენი დრო, ყმაწვილობის ხანა, როცა ერთმანეთს ფიცს ვაძლევდით ერთად ბრძოლისა და შრომისას. ეხლა ორნივ ახალის წლის კარის ზღურბლზე ვდგევართ და ერთის ფეხის გადადგმა გვიკლია, რომ შევიდეთ „დარბაზსა შინა ახალის წლისასა“, და ღმერთმა უწყის, რომელს ჩვენგანს აკოცებს იგი და რომელს პირში მიაფურთხებს. მე ფინაჩა ბიჭი ვარ, რომ მომაფურთხოს, არაფერი მიშავს, ბრალი ნიორაძის ქურქისა, ერთი ფურთხი რომ მოჰხვდეს იმის ცხრა თუმნიანს ქურქს, ხვალ სხვის ყიდვა მოუნდება, ამაზე მეტი სასჯელი არც უნდა იმას... მერე ვინ იყიდის იმის ქურქს, განა ისეთი ოხერი დალალი იქნება, რომ ახალ-წლის მინაფურთხი ქურქი იყიდოს! ახალწლის ფურთხს ვერა წამალი, ვერც მრეცხავი ვერ ამოიყვანს, ის ფურთხი სხვა ფურთხია.

ერთს დროს-კი კაიბიჭობდი,
ცამდე აუშვი ბუქია,
უფალი მაშინ გაგიწყრა,
როს წამოისხი ქურქია.
რად დაივიწყე ჩვენს შორის
მტკიცედ შეკრული ფიციო,
შენ ჩემო ნიორაძეო,
თავზედ ამოგდის ქინძიო.

ნარ-ეკალა

◆◆

რად მიყვარხარ?

(კონტოს ალხარება. ეუძღვნი გ. ტ. ი—სას)

რად მიყვარხარ?.. რომ ვიცოდე, განა-კი მეყვარები? იმიტომ-რომ ამ სიცოცხლის ღერძი ხარ და ეს ქვეყანაც მაგ ღერძზედა ტრიალებს; იმიტომ-რომ ეს დუნია პატარა ბეჭედია და ამ ბეჭდისა დიდი თვალი შენა ხარ; იმიტომ-რომ შუბლზედ ეგრე მეწერა: შენ—ბატონი, მე—შენი ყმა, გენაცვა, შენი მონა, ყურ-მოჭრილი, ერთ გული. საბაბს რა უთხრა!..

რად მიყვარხარ? მეც ვკითხულობ, მაგრამ პასუხს ვინ მომცემს?.. ქვად მაქციე, მაინც ეშხით დავდნები, ფეხს ავიდგამ, ჯანაბას გამოგყვები. ყელში დანა გამიყარე, დამკალი; ქვა მომაბი, შუა ზღვას გადამაგდე; მეხი დამეც, მიწაში ჩამიტანე; ნაცრადა მქმენ, ქარაშოტს გამატანე,—მაინც კიდევ მეყვარები, მაინცა, შენი ეშხი იმ ქვეყნადაც გამყვება, სულის აზგავ, გულის კლიტევ, სამოთხის გასაღებო!..

რად მიყვარხარ?.. რომელი ენა იტყვის! მდევი ვიყავ, შენ ფალასად მაქციე, მაგრამ მითხარ, მთელს დუნიას განზედ გავწევ, გავიტან, ზურგს მოვიგდებ, ზედ იალბუზზედ უსვენებლივ ავიტან. რა იქნება, შენთვის არ გავაჩინო? გსურს ღრუბლები ლეიბად გაგიშალო, ვარსკვლავების საბანი გადმოგხურო? გინდა მთვარე ბალიშად მოგიტანო და მზეც ჭრაქად შანდალში დაგისვენო, თუმცა ვიცი ორივე იზარალებს, შენ იმათზე ძლიერი მნათობი ხარ!..

რად მიყვარხარ? ბემურაზი ვიყო, თუ რომ ვიცოდე? არ ვიცი და მაინც შენი მონა ვარ. კუტი ვარ და სად კამკზავენი, რომ სულ ფრენით არ წავიდე?.. მუნჯი ვარ და შენი ქება როდის იყო, რომ არა ვთქვი?.. ყრუ ვარ, მაგრამ რას მიბრძანებ, რომ ერთს ვერსზედ არ გავიგო?.. ბრმა ვარ, მაგრამ რა დროს იყო, დღე თუ ღამე, რომ ვერ ვნახე?.. უძლური ვარ,—სად რას მეტყვი, ჩემმა მკლავემა ვერ შეიძლოს?.. ღარიბი ვარ, მაგრამ მითხარ, ზღვა გიყიდო, თუ ხმელეთი?.. შენ რა იცი, რა ძლიერი ხატი ხარ!..

რად მიყვარხარ?.. იმიტომ-რომ უფასო ზურმუხტი ხარ!.. იცი რად ღირს მარტო ეგ ზილფი კავი? ვის მიყიდო, ჯერ იმდენი ფული რომ არ მოჭრილა?.. ზღვათა ქვეშა რომ აქციოს მარგალიტად, გოგჩის ტბა—ერთიან დიდ ბრილიანტად, არარატი ოქროდა ჰქმნას, შეამკოს, ვერ გაეტან შენის თმის ერთს ბეწვსაც-კი, სავარცხელს რომ ვარცხნაში ჩამოჰყვება... სულის მტრედო, ეგ მარჯნები ნეტა ვინ უნდა წუწნოს!..

რად მიყვარხარ?.. წამალი მომე, მოურჩე. ლეკის ჯარს წინ დაუხვდები, გავფანტავ, ღვინოდ ნაქცევს ზღვას ერთ ყლუპად გადავკრავ, არ შევიხრი წარბს, ჭკუას არ დავკარგავ... შენ განახავ და ანდერძიც ამეგება: ჯანში ღონე და ძალა მიწყალდება; აღარ მიჭრის მაჯა, რაც უნდ ვიქნიო; თავში დავთრები მეშლება, მებნევა; რეტიანად, შტერად გადავქცეულვარ. უზმო ვარ და ყელში ლუკმა არ ჩადის; ფხიზელი ვარ, ფეხი ვერ გადამიდგავს; მინდა რამ ვთქვა, ენა პირში მებმება... ჯანაოზი-კი მომარჩენს, სიყმე-მკვდარს! უკვდავების წყაროვ, არ გებრალები!..

რად მიყვარხარ?.. რა დარდუბალა ვიცი!.. შენ ის მითხარ, ეგ თითები რა ჩარხმა გამოთალა? ეგრე სრული რამ შეგკონა და შეგკრა? მთლიანი ხარ, თუ განგებ გაგაკეთეს? ხორციელმა, თუ ჰაერმა დაგბადა? რა სული ხარ, სადაური, საიდგან? რომელ ზღვიდგან რა ქარმა მოგიტანა? ან იქნება ციდგან გამოიპარე? რას აკეთებს ზეციერი უფალი? ქვეყნის შემდეგ შენს შექმნას თუ მოუნდა!.. უშენობას ვითომ იქ არ ჰგლოვობენ?!.

ღებლივ ცქერა, მოუვიდა ძილი და ცოტა ხნის შემდეგ ტკბილად ამოუშვა ხვრინვა.

მაგდანა-კი ისევ ბუხართან იჯდა თავჩაკიდული და შავს ფიქრებში გართული.

არც გიგოლა იყო დამშვიდებული. თვალებ დახუჭებული გულ-აღმა იწვა და ათას ნაირი სურათი ეხატებოდა თვალ-წინ. გიგოლას ისე თავისი თავი არ ენანებოდა, როგორც თავისი ცოლ-შვილი. თავისი თავი იმდენად აგონდებოდა, რამდენადაც საჭირო იყო იმათთვის. ჰგრძნობდა, რა მწარე დღეში ჩავარდებოდა ეს ორი ძვირფასი არსება იმის სიკვდილს შემდეგ. ქვეყანაზედ არავინ ეგულებოდა, რომ ეპატრონებინა მაგდანასა და შაქროსთვის: „ყველას თავისი თავი გასჭირებია, ჰფიქრობდა გიგოლა: და აბა ჩემს ქვრივსა და ობოლს ვინ მოუვლის!“ ამასთან ერთად სხვა აზრმაც სწრაფად გაურბინა თავში: „მაგდანა ჩქარა სხვა ქმარს ირთავს და ისე გამოიხსნის თავს გაჭირებისაგან“. გიგოლას ეს ფიქრი ტყვიასავით მოჰხვდა გულში, გაახილა თვალები და მძიმედ გადმოჰხედა მაგდანას. დაინახა მაგდანა თავ ჩაკიდებული, ჩაფიქრებული. იმისს მშვენიერს სახეს ცეცხლის ალზედ ლაპლაპი გაჰქონდა. მაგდანა სიცოცხლით დუღდა და გადმოდიოდა. მწარე ფიქრებისგან დაღვრემილი სახე უფრო გაჰმშვენიერებოდა. გიგოლას თვალებში ხომ იმისი სიმშვენიერე გაათკეცდა და ყველა ქალებში პირველი ადგილი დაიჭირა.

—გიგოლას დაენანა დათმობა, გულს უკლავდა ის აზრი, რომ ჩემს სიკვდილს შემდეგ სხვა გახდება პატრონი ამ მშვენიერებისაო. „განა, გაიფიქრა გიგოლამ: მაგდანა სხვაზე გამცვლის?!. ჩემს სიკვდილს შემდეგ სხვას დაუწყებს ხვევნას?!. არა, მაგდანა ამას არ იზამს. მაგდანას ისე ვუყვარვარ, რომ სხვაზე არ გამცვლის!..“ ჰფიქრობდა გიგოლა და თან მაგდანას თვალს ვერ აშორებდა.. უნდოდა ხმა მიეცა მაგდანასთვის და ფიცი ჩამოერთმია, რომ ჩემს შემდეგ სხვას არ მისთხოვდეო, მაგრამ ვერ ახერხებდა. „ვაი თუ ძალიან შევაშინო მაგდანა და მერე... მერე რაღა ვქნა?.. ეეჰ!..“ გიგოლას უნებურად ამოსკდა გულიდგან ოხვრა... და უეცრად ფიქრად გაუელვა: „თუ არ გათხოვდა, მაშ რითი ირჩინოს თავი, რითი გამოზარდოს ობოლი... ვაიმე!“ წამოიძახა გიგოლამ და თვალებიდგან წყვილი ცრემლი გადმოჰვარდა, რომელმაც კვალი დააჩნია იმის გამხმარსა და ჩაცვივნულს ლოყებს. თითქოს ამ ერთმა წყვილმა ცრემლმა თან გამოიტანა, რაც-კი რამ გიგოლას ნაღველი აწუხებდაო, ცოტა არ იყოს დამშვიდდა, დახუჭა თვალები და ხმის ამოუღებლივ შეევედრა ღმერთს: „ღმერთო, მიშველე“.. ეს ორი სიტყვა იყო იმისი ლოცვა.

გიგოლა დამშვიდდა, მაგრამ ამ დამშვიდებამ დიდხანს არ გასტანა. ისევ ჩქარა აეშალა შავი ფიქრი, ისევ ისე დაუწყო ქენჯნა გულმა.

— ქივ-ქაუ! გარედგან შემოისმა ბაიყუშის ხმა.

ცოლიცა და ქმარიც ამ ხმაზედ შეკრთნენ, გაფითრდნენ, ორივეს ცივმა ოფლმა დაასხა, ორივეს ტანში ჟრუანტელმა გაურბინა.

— ქივ-ქაუ! დაიძახა კიდევ ბაიყუშმა.

— გათავდა! . ისეთის ხმით წამოიძახა გიგოლამ, რომ კაცს შეაჟრჟოლებდა.

— ფუი, დაგწყევლოს წმიდა გიორგიმ!.. გიგოლასთან ერთად სთქვა მაგდანამ და პირ ჯვარი გადიწერა.

— ქივ-ქაუ! კიდევ დაიძახა ბაიყუშმა.

— აბა თუ ხმა გაიწყვიტოს იმ წყეულმა! მაგდანამ აიღო ჯოხი და კარებისკენ წავიდა.

— სად მიხვალ!? გულ-ჩაწყვეტილი დაეკითხა გიგოლა.

— ის წყეული მინდა გავაფრთხო.

— ეხლა... ეხლა თუნდ გააფრთხე და თუნდ ნუ!.. სთქვა გიგოლამ და ცრემლები გადმოყარა... ქალო, აქ მოდი!.. ტირილის ხმით დაუძახა.

მაგდანა მივიდა და გვერდით მოუჯდა. ხმის ამოუღებლივ ცრემლიანის თვალებით ერთმანეთს შესცქეროდნენ ცოლ-ქმარი, თითქოს ისეც იცოდნენ ურთიერთის აზრი. ორივეს ხმის ამოღებისა ეშინოდათ, არ უნდოდათ სიჩუმე დაერღვიათ... ბოლოს გიგოლამ გაუწოდა ორივე ხელები და წამოიძახა:

— მშვიდობით, ჩემო მაგდან!

ამ სიტყვებმა მაგდანას თავს ზარი დასცა და შმაგსავით დაეცა გიგოლას გულზე. გიგოლამ მოჰხვია ორივე ხელები; რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, მიიკრა გულზე და მაგდანს ტუჩებს ჩაეკონა. მაგდანამ იგრძნო ქმრის ალერსი, მოვიდა გონს და იმანაც მოჰხვია ხელები.

სიცოცხლით სავსე მაგდანა და სიკვდილის პირას მისული გიგოლა ერთად იყვნენ შეერთებულნი, ერთ არსებად გარდიქცნენ, ერთ ნაირად სცემდა იმათი მაჯა, ერთ ნაირად ჰფეთქავდა იმათი გული, ორივენი ერთ ნაირად სუნთქავდნენ, თითქოს მაგდანამ თავისი ნახევარი სისალე სუნთქვასთან ერთად გიგოლას გარდასცა და ისე მოიყვანა ჯანსაო...

დიდხანს იყვნენ ესე. ამათ ეხლა აღარა აღარდებდათ-რა. ამათი სურვილი ის-ღა იყო, რომ საუკუნოდ ესე ყოფილიყვნენ. ეხლა აღარ ესმოდათ ბაიყუშის ძახილი, თუმცა იმან ერთი სამჯერ კიდევ შემოსძახა.

მაგრამ დახეთ!.. გიგოლას ბედმა ჩქარა უმტყუნა!

ავადმყოფის მიმქრალმა სხეულმა ვერ აიტანა ასეთი ძლიერი მღელვარება სულისა, ამან შეუმოკლა სიცოცხლის წუთი და შფოთვა და ბრძოლა დაიწყო. გრძნობა დაჰკარგა და პირველად რომ მამალმა შეჰყივლა, სული განუტევა.

შ. არაგვისპირელი

რად მიყვარხარ?.. აბა ერთი სარკეში ჩაიხედე: დაინახე ეგ გიშრის ტბა თვალები, ლოყის თავზედ დაფენილი წამწამი, ჯვარის მამის შოთებსავით წარბები, ეგ სტამბოლის მარმარილო— გულ-კერდი, დაინახე და უცეცხლოდ დაიწვი, ეშხით დადნი, აღდგომის კვლეპტარო, დაიხრაკე, ამაღლების ბატკანო, დაიდაგე, ამ ქვეყნის ანგელოზო და იმ ქვეყნის ძლიერო მოჩვენებავ!.. ჩემსავით რომ წელში მოილუნები, ლამეც ძილი დაგიფრთხება და დღეცა, შენის მეტი არავინ გეხსომება, სიყვარულის სიცხეს მოგცემს, გაბოდებს, გზას აგირევს, ქვეყანას დაგავიწყებს, ღრუბლებიდგან ჩამოგიყვანს, ძირს დაგცემს, იალბუზის მთას სისირად გადაგაქცევს,—მიმიხვდები, გულში რაც ცეცხლი მიდუღს, რაც სახმილი მიკიდია, რაცა მკლავს და შემიბრალებ, აღარაფერსა მკითხავ!..

ორ-ანი

ქართული სახალხო თეატრი

(საახალწლო რეცენზია)

გუშინ-წინ, ანუ უკეთ ვსთქვათ, შარშან 1890 წელს, 30 დეკემბერს სახალხო თეატრში ქ-ნის დიდებულიძის საბენეფისოდ წარმოადგინეს სამი ვოდევილი „სუსტი მხარე“, „ახირებულია“ და „გულმა იგრძნო“. თითონ პიესების შესახებ უნდა მოგახსენოთ, რომ „სუსტი მხარე“ ძალიან სუსტი ვოდევილია. „ახირებულია“ რუსულიდამ ნათარგმნია, მეტად ახირებული შინაარსისაა და ძალიან ახირებულის ქართულის ენითაც არის ნათარგმნი. ხოლო „გულმა იგრძნოში“, რაც უნდა სჩხრიკოთ და ეძიოთ, ვერაფერს საგრძნობსა და საგულისხმიეროს ვერ იპოვით. პიესების შესახებ ხომ კმარა, რაცა ვსთქვით. ეხლა ორიოდე სიტყვა თამაშობის შესახებაც ვსთქვათ და მოვრჩეთ და გავათავოთ. სასიამოვნოდ დაგვრჩა, რომ „სუსტი მხარე“ სუსტმა არტისტებმა, სუსტს სცენაზე ძალიან ზორბად და მოხდენილად ითამაშეს. თუმცა-კი უნდა გამოვტყდეთ, როლი ძალიან სუსტად იცოდნენ. „გულმა იგრძნოც“ მშვენიერად ჩაატარეს, ისე მშვენიერად, რომ მაყურებელთა გულმა სიამოვნება იგრძნო და გონებამ ის დაასკვნა, რომ ეს არტისტები ამისთანა პიესებში უცოდნი და უბადლონი არიან. «ახირებულია» ყველაზედ უკეთესად წავიდა. ამ ვოდევილში თავისი სათამაშო არა ახირებულად, არამედ ჩინებულად ბ-ნმა ნებიერიძემ შეასრულა. მაგრამ ახირებული ის იყო, რომ ამ წარმოდგენას ხალხი ცოტა დაესწრო და თეატრის კასსაში ამის გამო უწესოება და ურიგობა მოხდა, ამბობენ, რადგანაც ხარჯი შემოსავალს აჭარბებსო. ეს არც იმდენად ახირებულია, რომ კაცმა ქუდი დასდოს და სამართალი ისე გადასჭრას. ჩვენში ჯერ სახალხო სკოლებს ვერ მოუკიდნია რიგიანად ფეხი, სახალხო წიგნებს ვერ გაუკვლევია გზა, და მაშასადამე სახალხო თეატრსაც ბევრი ცდა და დიდი დრო მოუნდება, რომ ჩვენს ხალხს თავი შეაყვაროს და თეატრში სიარული „არსების პურად“ გადაუქციოს. ხოლო ამაზე უფრო ახირებული ის არის, რომ ამ თეატრის არტისტთა არ მოსწონთ უფიცარი რეცენზენტის რეცენზია და თხოულობენ, რომ ან სულ დაანებოს თავი ამ ვიღაც ძალად რეცენზენტმა თავი რეცენზიის წერას, ან ფიცი მიიღოსო.

მე ფიცის მიღებაზედ თანახმა ვარ. რა ვუყოთ, დრო ისე გაუკუღმართდა, რომ ეხლა ათი შაურის საქმეში აფიცებენ კაცს და მე რომ ასეთის დიდი საქმის გამო ფიცი მიმაღებინონ, სრულიად შეურაცხყოფილი არ დავრჩები; პირ-იქით მესიამოვნება კიდეც, რადგანაც ფიცს ქვეშ უფრო მიუდგომლად და სამართლიანად შემეძლება ლაპარაკი და ეს ლაპარაკი სარწმუნო და დასაჯერი იქნება, ვითარცა ნაფიცის კაცისა!

უფიცარი რეცენზენტი

დეპეშა

29 დეკემბერი

პეტერბურგი. გაზეთები იუწყებიან, რომ ჰერცოგ ლეიხტენბერგის გვამს მოასვენებენ პეტერბურგს 6 ან 7 იანვარს და დაასაფლავებენ პეტრე-პავლეს ტაძარშიო.

პარიჟი. ძალათი მუცლის წახდენის საქმის გამო ტულონში სასამართლომ გადუწყვიტა: ბებიას დაპატიმრება ციხეში სამის წლით, მელოგინე ქალს—ორის წლით და მის საყვარელს ტულონის მერს—ხუთის წლით დასამშვიდებელს სახლში.

პარიჟი. დღეს გამოასვენეს ჰერცოგ ლეიხტენბერგის გვამი. კორტეჟის თავსა და ბოლოს იყვნენ ჯარები; ამფონი შემკობილი იყო მრავალის გვირგვინით; ამფონს მოსდევდნენ: შვილები გარდაცვალებულისა, ჰერცოგი ევგენი მაქსიმილიანეს ძე ლეიხტენბერგისა, პრინცი ოლდენბურგისა, სამხედრო ამალა რესპუბლიკის პრეზიდენტისა, მინისტრები, სენატორები და დეპუტატები. წესის აგებას შემდეგ რუსულს ეკკლესიაში გვამი დაასვენეს ეკკლესიის სამარხში.

30 დეკემბერი

პეტერბურგი. გამოცხადებულია უმაღლესი ბრძანება ფინანსთა მინისტრის მიმართ: შეამციროს ექვსის მილიონით სახელმწიფო ვალი მით, რომ მოსპოს უმთავრეს ხაზინაში დაცული ბილეთები ექვსის მილიონისა.

გუშინ იყო წლიური კრება მეცნიერებათა აკადემიისა. პრინცმა ალექსანდრე პეტრეს ძემ ოლდენბურგისამ მიიღო წოდება აკადემიის საპატიო წევრისა. საპატიო წევრად იქმნენ აგრეთვე არჩეულნი: რედგინი, ველიამინოვ-ზერნოვი და გრაფი შერემეტიევი.

„Граждан.“-ი იუწყება, რომ მართლდება ხმა, ვითომ პირდაპირი რკინისგზა უნდა გაიმართოს პეტერბურგ'ა და ოდესას შორისაო.

მადრიდი. კატალონიაში შეპყრობილ იქმნა ერთი მგზავრი, რომელიც, ბევრ გვარის ნიშნების გამო, პადლევსკი ჰგონიათ. თუ შეპყრობილი მართლა პადლევსკი აღმოჩნდა, ისპანიის მთავრობა მისცემს ხელში პადლევსკის საფრანგეთის მთავრობას.

31 დეკემბერი

ბომბეი. ჯეიპორში მიბრძანების დროს მემკვიდრე ცესარევიჩს დიდის ამბით დაუხვდნენ. მისმა უმაღლესობამ ჰნახა, როცა სპილოები გაატარეს ქუჩებში, ინახულა მაგარაჯა, ინადირა ვეფხვებზე და ნადირობის დროს თავადმა ბარიატინსკიმ ორი ვეფხვი მოჰკლა. სალამოზე მაგარაჯას სადილი ჰქონდა გამართული, რომელზედაც სადღეგრძელოები წარმოსთქვა დედოფალ ვიქტორიასი, ხელმწიფე იმპერატორისა, ბერძენთა მეფისა და მემკვიდრე ცესარევიჩისა.

მადრიდი. პადლევსკის სახელით დაპატიმრებულს ჰკვათა არ-მყოფელობა ეტყობა. თუმცა ნიშნები პადლევსკისა აქვს, მაგრამ არა ჰგონიათ, რომ მართლა პადლევსკი გამოდგეს.

პეტერბურგის ბირჟა, 28 დეკემბერი.

	მყიდველები (მან. კ.)	გამყიდველები (მან. კ.)	გაყიდულნი (მან. კ.)
ხუთ-მანეთიანი ოქრო	— „	— „	6 87
ტამოჟნის კუპონები	136³/₄	— „	— „
მანეთიანი ვერცხლის ფული	1 07	— „	— „
5% პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— „	— „	238
—მეორისა	217	— „	— „
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის ფურცელი	211¹/₄	— „	213¹/₂
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა	— „	102	— „
ქუთაისის ბანკისა	— „	102	— „
ტფილისის საურთიერთო ნდობის საზოგადოებისა	93	— „	—

განცხადებანი

მხოლოდ ამ ფაბრიკის მარკით არის ნამდვილი

Huste-Nicht

Gerichtl. geschützt

„ნუ ახველებ“

თაფლ-ბალახიანი ძალე ექსტრაქტი და კამფეტები

ლ. ბ. პიტშსა და ამხ. ბრესლავლშ.

ქიმიურის ანალიზით და სმკურნალო გამოკვლევით დამტკიცებულია, რომ ყოველს შემთხვევაში ამ წამლებში არეული არ არის არც ერთი მავნებელი ნივთიერება ადამიანის ჯან-მრთელობისათვის, და კიდეც ამიტომ მისი რუსეთში შემოტანა და გასყიდვა ნება დართულია.

ფასი: ბოთლი ჰღირს 1 მან. 25 კაპ. და 2 მ. 40 კაპ. კანფეტები 30 და 50 კაპ.

გაგზავნა და შეხვევა ცალკე უნდა იანგარიშებოდეს.

უმთავრესი საწყობი რუსეთისათვის არის

ჰ. აფურიხთან

ს.-პეტერბურგს, კოლოკოლნის ქუჩაზედ, ¹⁸/₁₉.

ისყიდება რუსეთის ყველა აფთიაქსა და საათფთიაქო მაღაზიაში.

(16—10)

ქ. განცხადება დამტკიცებულია მთავრობის მ. 191 №-ით.

გამოვიდა და ისყიდება მხოლოდ „წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში“

პატარა კახი

ისტორიული ხუთ მოქმედებიანი დრამა ლექსად

აკაკისა

ფასი 50 კაპ.

ჩემის ხარჯით

ვკისრულობ საქმეებს მამულების დაგირავებისას ყოველსავე ბანკში და აგრეთვე ახლად დაარსებულს სახელმწიფო სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკში. მსურველებს შეუძლიათ მომმართონ ბარონის ქუჩაზე, მესხიევის ლიტოგრაფიაში, პეხრე სვიმონის ძე გვერწითელს და ალექს. სერგეის ძე ჰოლეტაევს.

(5—4)

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
на 1891 годъ
НА ЖУРНАЛЪ
„ПРАКТИЧЕСКАЯ ЖИЗНЬ“.
(II-й годъ изданія).

Журналъ „Практическая Жизнь“, оправдывая свое названіе, служитъ чуткимъ безпристрастнымъ откликомъ интересовъ современной дѣловой практической жизни. Редакція употребляетъ всѣ стремленія къ тому, чтобы всякій возникающій въ жизни практическій вопросъ нашелъ-бы на страницахъ журнала вѣрный себѣ отзывъ и возможно лучшее практическое разрѣшеніе.

Въ отдѣлѣ разсказовъ, сценъ, и проч. редакція всегда брала сюжеты изъ жизни дѣйствительной, даже почти всегда изъ самой были.

Достаточно упомянуть содержаніе статей послѣднихъ за этотъ годъ, 32 и 33 книжекъ, чтобы ясно увидѣть, *на сколько полно и всесторонне находитъ себѣ откликъ на страницахъ журнала современная жизнь*. Въ 32 и 33 книжкахъ были помѣщены слѣдующія статьи: „Мѣры къ подъему финансовъ“, «Бѣдный кредитный рубль!», „На практическихъ началахъ“, „Міру по бичевѣ, а сахарозаводчику двухмилліонный капиталъ“, „Новыя заслуги электричества“, „Русскіе піонеры“. „Столкновеніе интересовъ города и горожанъ“, „Популяризація свода законовъ“, „Гдѣ вы наши изобрѣтатели?“, „Не слишкомъ-ли много наградъ“? (по поводу нашихъ выставокъ), „О чемъ плачутъ нефтепромышленники“, „Къ развитію нашей торговли съ Персіей“, „Посредники хлѣбной торговли“, „Базарное зло“. Отдѣлъ Судебный. Библіографія и т. д. и т. д.

Стремясь къ улучшеніямъ журнала, редакція озаботилась приглашеніемъ многихъ новыхъ талантливыхъ сотрудниковъ.

Въ годъ выходитъ всего, исключая приложеній, 33 книжки.

Въ будущемъ году предназначено къ разсылкѣ разныхъ книгъ подписчикамъ въ видѣ приложеній на сумму, по стоимости книгъ въ отдѣльной продажѣ, столько-же, какъ и въ 1890 г., именно на 12 р. 75 к.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА
съ доставкой и пересылкой
безъ приложеній на полгода 3 рубля; на годъ 6 рублей; съ приложеніями на годъ 9 руб.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ:
Въ С.-ПЕТЕРБУРГѢ, въ редакціи журнала, Б. Морская, № 39 и въ МОСКВѢ, на Тверской, уголъ Садовой, д. Хомяковыхъ.

Редакторъ-издатель **Ѳ. В. Езерскій.**

საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

ივერია

1891 წ. 1-ს იანვრიდამ გამოვა ყოველ-დღე გარდა იმ დღეებისა, რომელნიც ზედ მოსდევენ კვირა-უქმეებს.

12 თვით	10 მ. — კ.	6 თვით	6 მ. — კ.
11 „	9 „ 50 „	5 „	5 „ 25 „
10 „	8 „ 75 „	4 „	4 „ 70 „
9 „	8 „ — „	3 „	3 „ 50 „
8 „	7 „ 25 „	2 „	2 „ 50 „
7 „	6 „ 50 „	1 „	1 „ 75 „

საზღვარ-გარეთ დაბარებული ღირება 17 მან. მთელის წლით. სოფლის მასწავლებელთ „ივერია“ მთელის წლით ეღირებათ 8 მან. ტფილისის გარედ მცხოვრებთ უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ, Въ редакцію газеты „ИВЕРІЯ“.

თუ ტფილისში დაკვეთილი გაზეთი ტფილისის გარეშე ადრესზედ შესცვალა ვინმე, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; სხვა ყოველის ადრესის შეცვლაზე—40 კაპ.

თუ თვის განმავლობაში დაიკვეთა ვინმემ გაზეთი არა მთელის წლით, იმას მხოლოდ შემდეგის თვის პირველ დღიდგან გაეგზავნება. განცხადებანი მიიღებიან გაზეთის რედაქციაში.

ფასი განცხადების დაბეჭდვისათვის:

ა) მეოთხე გვერდზედ თითოჯერ სტრიქონი 8 კაპ., პირველზე—16 კაპ. ბ) სრული უკანასკნელი გვერდი 30 მანათი, ხოლო პირველი გვერდი—60 მანათი. რიცხვი სტრიქონებისა გამოიანგარიშება იმის კვალობაზედ, რამდენს ადგილსაც დაიჭერს 25 ასო გაზეთის ტექსტისა.

ხელ-ნაწერი და საგაზეთოდ დანიშნული წერილები (კორრესპონდენციები) რედაქციის სახელობაზედ უნდა გამოიგზავნოს. მიღებული ხელ-ნაწერები, არა საგაზეთო წერილები, თუ საჭიროება მოითხოვს, ან შემოკლებულ, ან შესწორებულ იქმნება. არ-დასაბეჭდს ხელ-ნაწერებს, თუ ერთის თვის განმავლობაში პატრონებმა არ მოიკითხეს, მერე რედაქცია'ს ვეღარ მოსთხოვენ.

არა-გვარს მიწერ-მოწერას არ-დასაბეჭდთა ხელ-ნაწერებისა და წერილების შესახებ რედაქცია არა კისრულობს.

პირდაპირ მოლაპარაკებისათვის რედაქცია თავისუფალი იქნება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, შუადღიდგან სამ საათამდე და საღამოთი 7-ედან 8 საათამდე.

რედაქცია იმყოფება: კუკიაზე, ნიკოლოზის ქუჩაზე, თ. გრუზინსკის სახლში, № 21.

Доз. цен. Тифлисъ, 31-го Декабря 1890 г. Типографія Я. А. Мансвѣтова, уголъ Баронской и Лорисъ-Мелик. д. бр. Месхіевыхъ. რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.